

නකුලපිතු සූත්‍රය

(ස.නි. III, 02-08 පිටු)

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් කලෙක හග්ග ජනපදයෙහි සුංසුමාරගිරි නුවර සමීපයෙහි පිහිටි හේසකලා නම් මුවවනයෙහි වැඩ වෙසෙන සමයක නකුලපිතු නමැති ගෘහපතියා බුදුරදුන් වෙත පැමිණියේ ය. උන්වහන්සේට වැද නමස්කාර කොට එකත්පසෙක හිඳගත් නකුලපිතු 'ස්වාමීනි, මම දිරාපත් වූයේ මහලු වූයේ වයසගත වූයේ ගිලන් වූ කය ඇත්තේ නිරතුරු රෝග ඇත්තේ වෙමි'යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මනෝභාවනීය හික්මුත් නිතර දක්නාසුලු වෙමි, ස්වාමීනි මට දිගු කලක් හිතසුව පිණිස හේතුවන අවවාදයක් දෙනු මැනවැ' යි ප්‍රකාශ කළේ ය.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'ගෘහපතිය, එය එසේ ම ය, මේ කය රෝග සහිත වූවක් ම ය, රෝගයනට නිදානයකි. යමෙක් මේ කය පරිහරණය කරමින් මොහොතකුදු නිරෝගී බවක් පිළිබඳ ප්‍රතිඥා දෙන්නේ ද එය ඔහුගේ අඥාත බව හැර අන් කිමෙක්දැයි. එබැවින් ඔබ මෙහිලා මෙසේ හික්මෙන්න. ගිලන් කය ඇති මාගේ සිත නොගිලන් වෙතියි (ආකුරකායස්ස මෙ සතො චිත්තං අනාකුරං භවිස්සතීති) යනුවෙන් ඔබ මෙසේ හික්මෙන්න' යනුවෙන් දේශනා කළහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මෙම අනුශාසනය සිතෙහි දරා ඒ අනුව මෙනෙහි කරමින් නකුලපිතු සැරියුත් මාහිමියන් හමුවීමට ගියේ ය.

සැරියුත් මාහිමියන් බැහැදූක උන්වහන්සේට නමස්කාර කළ නකුලපිතු ගෘහපතිතුමා එකත්පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. එවිට සැරියුත් මාහිමි 'ගෘහපතිය ඔබගේ ඉන්ද්‍රිය ප්‍රසන්න ය, මුහුණෙහි වර්ණය පිරිසුදු ය, පියකරු ය. අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් දූහැමි කථාවක් අසන්නට ලැබීද (ච්ඡපසන්නානි බො තෙ ගහපති, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො මුඛවණණො පරියොදානො, අලභි නො අඵඡ භගවතො සම්මුඛා ධම්මං කථං සවණායා) යි' විමසා සිටියේ ය. මෙහිදී නකුලපිතු ප්‍රකාශ කර සිටියේ අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහැමි කථා නමැති අමෘතයෙන් අබිසෙස් කරන ලද බවයි. එවිට සැරියුත් මාහිමියන් එම අනුශාසනය කුමක්දැයි ගෘහපතියාගෙන් විමසූ අතර නකුලපිතු බුදුරදුන් දේශනා කළ අනුශාසනය නැවත සැරියුත් මාහිමියන් වෙත ප්‍රකාශ කළේ ය.

මෙම අවස්ථාවෙහි දී නකුලපිතු ගෘහපතිතුමා බුදුරදුන් දේශනා කළ 'ගිලන් කය ඇති මාගේ සිත නොගිලන් වන්නේ ය' යන ප්‍රකාශයෙහි අරුත තවදුරටත් විස්තර කරන ලෙස සැරියුත් මාහිමියන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලා සිටියේ ය. මෙහිදී සැරියුත් මාහිමියන් වහන්සේ ලෝකයෙහි වෙසෙන මිනිසුන් මානසිකව රෝගීව සිටින ආකාරයත් එම රෝගී බවින් සැබෑ ලෙස නැඟී සිටිය හැකි මාවතත් සඳහන් කළහ.

මෙලොව සැබෑ බුදුවදනක් ඇසීමට අවස්ථාව නොලැබුණු ධර්මයෙහි අදක්ෂ, පෘථග්ජන, අනුවණ තැනැත්තා,

*'රූපං අත්තතො සමනුපස්සති.
රූපචන්තං වා අත්තානං,
අත්තනි වා රූපං,
රූපස්මිං වා අත්තානං.
අහං රූපං මම රූප'නිති පරියුට්ඨාට්ඨාසී හොති'*

රූපය ආත්ම වශයෙන් හෝ ආත්මය රූපවත් දෙයක් ලෙස හෝ ආත්මයෙහි රූපය පවතී යැයි කියා හෝ රූපයෙහි ආත්මය පවතී යැයි කියා හෝ දකී. තව ද රූපය මම ය, මාගේ රූප ය වශයෙන් රූපයෙහි බැස ගෙන සිටියේ වෙයි. මෙලෙස මම රූපය ය, මාගේ රූපය ය වශයෙන් බැස ගෙන සිටින තැනැත්තාගේ රූපය ජරා මරණවලට පෙරළෙයි. අන්‍යස්වභාවයට පත්වෙයි. මෙලෙස රූපයේ විපරිණාමයෙන් හෝ වෙනස් ස්වභාවයට පත්වීමෙන් ඔහුට ශෝක පරිදේව දුක් දොම්නස් උපදී. වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන සෙසු ස්කන්ධ ධර්ම පිළිබඳව ද මෙලෙසින් විපරිත අයුරින් සිතීම හේතුවෙන් එම වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්වභාව වෙනස්වීමේ දී එම දුක් රූප තමාගේ ලෙස ගැනීමෙන් දුකට සන්තාපට ව්‍යසනයට පත්වෙයි. දුක්දොම්නස් උපදී. මෙබඳු ස්වභාවයක් තුළ කය ගිලන් වූ කල සිත ද ගිලන්ව පැවතීම හේතුවෙන් එම අනුවණ තැනැත්තා මහත් දුකකට පැමිණ දුකසේ කල් ගෙවයි.

සත්ත්වයා බෙහෙවින් දුකට ව්‍යසනයට පත්වීමේ ප්‍රධානතම හේතුව ලෙස බුදුදහමින් දක්වා ඇත්තේ (සංඛිත්තේන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා) උපාදානස්කන්ධ පංචකයයි. එනම් රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පංචකය මම ය, මාගේ ය වශයෙන් දැඩිව තමාගේ කර ගෙන සිටීමයි. මෙවැනි විපරිත චිත්තන යක සිටින විට එම ස්වභාවයන් වෙනස්වීමේ දී අනුවණ තැනැත්තාට සිතෙන්නේ තමාට හානියක් සිදුවන අයුරිනි. රූපාදී එක් එක් ස්කන්ධයක් පිළිබඳ ඉහත දැක්වූ පරිදි හතර ආකාරය බැගින් පවත්නා විපරිත සංඥා සියල්ල එක්කල විට විසි ආකාර සක්කාය දිට්ඨිය නමින් එය හැඳින්වේ. බුදුදහමින් ප්‍රධාන වශයෙන් අනුශාසනා කරන්නේ සත්ත්වයා සසරට ගසා ගෙන යන දුගතියට පමුණුවන ප්‍රධානතම කරුණ වන සක්කාය දිට්ඨිය දුරු කිරීම සඳහා ය. ඒ සඳහා රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පංචකය හටගැනීම් (සමුදය), නිරුද්ධවීම් (අත්ථංගම), ආස්වාද (අස්සාද), ආදීනව (ආදීනව), මිදීම් (නිස්සරණ) වශයෙන් නුවණින් මෙහෙති කිරීමටයි.

නකුලපිතු සූත්‍රයෙහි ඊළඟට සැරියුත් මාහිමියන් වහන්සේ විස්තර කරන්නේ කය ගිලන් වෙද්දී නිරෝගී සිතක් පවත්වා ගන්නේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳවයි. ආර්ය ධර්මයෙහි දක්ෂ සත්පුරුෂ දහමක් ශ්‍රවණය කළ ශ්‍රාවතත් ශ්‍රාවකයා දුකින් නිදහස් වන අයුරින් සිත නිරෝගීව තබා ගැනීම උදෙසා තම චිත්තනය මෙහෙයවිය යුතු ආකාරය මෙහි දී විස්තර කර ඇත. ඒ අනුව ශ්‍රාවතත් ශ්‍රාවකයා

‘න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති.

න රූපවන්තං වා අත්තානං,

න අත්තති වා රූපං,

න රූපස්මිං වා අත්තානං.

අහං රූපං මම රූප’න්ති න පරියුට්ඨාට්ඨායී හොති’

රූපය ආත්ම වශයෙන් හෝ ආත්මය රූපවත් දෙයක් ලෙස හෝ ආත්මයෙහි රූපය පවතී යැයි කියා හෝ රූපයෙහි ආත්මය පවතී යැයි කියා හෝ නොදකී. තව ද රූපය මම ය, මාගේ රූප ය වශයෙන් රූපයෙහි බැස ගෙන නොසිටියේ වෙයි. මෙලෙස මම රූපය ය, මාගේ රූපය ය වශයෙන් බැස නොගෙන සිටින තැනැත්තාගේ රූපය ජරා මරණවලට පෙරළෙයි. අන්‍යස්වභාවයට පත්වෙයි. මෙලෙස රූපයේ විපරිණාමයෙන් හෝ වෙනස් ස්වභාවයට පත්වීමෙන් ඔහුට ශෝක පරිදේව දුක් දොම්නස් නූපදී. වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන සෙසු ස්කන්ධ ධර්ම පිළිබඳව ද මෙලෙසින් මනා නුවණින් බුද්ධිමත්ව යථාර්ථවාදී අයුරින් සිතීම හේතුවෙන් එම වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්වභාව වෙනස්වීමේ දී එම දුක් රැස තමාගේ ලෙස නොගැනීම නිසා දුකක් සන්තාපයක් ව්‍යසනයක් ඇතිනොවෙයි. දුක්දොම්නස් නූපදී. මෙබඳු ස්වභාවයක් තුළ කය ගිලන් වුව ද සිත නොගිලන්ව පැවතීම හේතුවෙන් එම නුවණැති තැනැත්තාට දුක් දොම්නස් නූපදී. කය රෝගීව දිරාපත් වෙද්දී මානසිකව දුක් නොවී සැබෑ මානසික තෘප්තියකින් සිටීමේ අවස්ථාව මෙම නුවණැති තැනැත්තාට ලැබේ.

සැරියුත් මාහිමියන්ගේ මෙම ධර්ම විස්තර ශ්‍රවණය කළ නකුලපිතු උන්වහන්සේට තමාගේ ප්‍රසාදය ප්‍රකාශ කළ අතර එම දේශනයේ අර්ථය මැනැවින් සිහිකොට වඩ වඩාත් සිත දොරුවක් කොට ගෙන කායික රෝගී තත්ත්වය තිබියදී මානසික නිරෝගීතාව දියුණු කොට බලවත් ප්‍රසාදයක් ඇති කර ගත්තේ ය.

බුදුරදුන්ට හමුවන බුද්ධිමත් ශ්‍රාවකයන්ට උන්වහන්සේ දෙන ප්‍රධාන උපදෙසක් නම් මෙම පංච උපාදානස්කන්ධය පටිච්ච සමුප්පන්නව හටගෙන නිරුද්ධ වන ආකාරය දේශනා කොට එහි හික්මීමට උනන්දු කරවීමයි. බාහි ය දාරුචීරිය, පුක්කසාති, සාරිපුත්ත, මොග්ගල්ලාන ආදී ශ්‍රාවකයන්ට සිදුකළ අනුශාසනාවලින් මෙය පැහැදිලි වේ. විශේෂයෙන් සංයුත්ත නිකායෙහි බන්ධ සංයුත්තය සම්පූර්ණයෙන් ම ස්කන්ධ පංචකයේ ස්වභාවය විස්තර කිරීම සඳහා සිදු කළ දේශනාවලින් සමන්විතව තිබේ. එබැවින් මෙකල ලොව උපත ලද බුද්ධිමත් මනුෂ්‍යයකුගේ ප්‍රධාන ජීවිත අභිලාශයක් විය යුත්තේ බුදුරදුන් දේශනා කළ පංචඋපාදානස්කන්ධය මැනැවින් තේරුම් ගෙන දුක ඇති නොවන පරිදි පටිච්චසමුප්පාද විග්‍රහය මත නුවණ පිහිටුවා දුකින් නිදහස්වීමට අවශ්‍ය ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා යන ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවට අනුව ක්‍රියා කිරීමයි.